

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DWM-WUM.072.12.2026.MH
Warszawa, 25 czerwca 2026 r.

Pan
prof. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pisma z dnia 2 lutego 2026 r. (sygn. VII.7035.1.2025.PK) oraz z dnia 10 czerwca 2026 r. (sygn. VII.7035.1.2025.PK) dotyczące zakresu uprawnień do ulgowych przejazdów kolejowych dla studentów i doktorantów proszę o przyjęcie poniższego stanowiska.

Zgodnie z art. 4 ust. 4a–4b ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 r., poz. 380), uprawnienie do ulgi 51% przysługuje studentom do ukończenia 26. roku życia oraz doktorantom do ukończenia 35. roku życia.

Przepisy te określają krąg podmiotów uprawnionych w sposób generalny, bez różnicowania sytuacji ze względu na obywatelstwo lub miejsce odbywania kształcenia. Zakres prawa do ulgi został uregulowany kompleksowo, przy czym aktom wykonawczym pozostawiono wyłączenie kwestie techniczne związane z potwierdzaniem uprawnień.

W pierwszej kolejności pragnę zwrócić uwagę, że w ramach publicznego transportu zbiorowego funkcjonują trzy odrębne systemy regulujące uprawnienia pasażerów do ulgowych przejazdów, tj.:

1. **ulgi o charakterze ustawowym** wynikające z szeregu ustaw, które określają grupy zawodowe i społeczne, wymiary ulg, środki transportu (autobus lub pociąg), rodzaj komunikacji (zwykła, przyspieszona lub pośpieszna) i rodzaj biletu (jednorazowe lub miesięczne imienne), dla których te ulgi obowiązują. Ulgi ustanowione w drodze ustawy mają charakter obligatoryjny. To znaczy, że wszyscy przewoźnicy są zobowiązani do ich honorowania;
2. **ulgi ustanowione na obszarze właściwości organizatora przewozów** (takie ulgi mogą wprowadzić np. władze gminy w przewozach, które organizują i za które płacą) obejmujące także komunikację miejską;
3. **ulgi ustanowione przez samych przewoźników** w ramach ich własnej strategii handlowej (regulamin przewoźnika może przewidywać zniżki np. dla seniorów

czy osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Mając na uwadze, że drugi i trzeci z systemów pozostają w gestii jednostek samorządu terytorialnego jako organizatorów przewozów oraz samych przewoźników, w dalszej części przedstawiam regulacje odnoszące się do ustawowych ulg przejazdowych, które w przypadku doktorantów ujęte zostały w dwóch ustawach.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 poz. 380) doktoranci do ukończenia 35. roku życia są uprawnieni do 51% ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych (na podstawie biletów jednorazowych) oraz w pociągach osobowych i pośpiesznych (na podstawie imiennych biletów miesięcznych), a także w przewozach autobusowych w komunikacji zwykłej i przyspieszonej (na podstawie biletów imiennych miesięcznych).

Dokumentem poświadczającym prawo do ulgi jest legitymacja doktoranta wydana przez polską szkołę wyższą lub jednostkę naukową, okazywana wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem umożliwiającym stwierdzenie wieku doktoranta, jeżeli wiek ten nie jest określony w legitymacji.

Z kolei przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024 r. poz. 1571 ze zm.) przewidują możliwość przyznania przez jednostki samorządu terytorialnego osobom legitymującym się legitymacją doktoranta ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej (art. 214 tej ustawy).

Odnosząc się do postulatu ewentualnego rozszerzenia uprawnień do ulg ustawowych, należy wskazać, że nie przewidziano objęcia tym uprawnieniem osób legitymujących się dokumentami innymi niż polska legitymacja, w tym dokumentami wydawanymi przez zagraniczne uczelnie. Przyjęcie takiego rozwiązania byłoby utrudnione ze względu na brak jednolitych wzorów legitymacji oraz występujące między nimi różnice dotyczące formy, języka i stosowanego alfabetu, co znacząco komplikowałoby proces weryfikacji ich autentyczności i ważności.

Nie bez znaczenia pozostaje też fakt, że system ulg ustawowych stanowi istotny element polityki społecznej państwa i ma bezpośrednie przełożenie na wydatki budżetu państwa. Każda zmiana ułatwiająca dostęp do ulg (np. poprzez rozszerzenie katalogu dokumentów lub objęcie dodatkowych grup osób) prowadzi w praktyce do zwiększenia liczby beneficjentów, a tym samym do wzrostu obciążeń finansowych budżetu państwa. W konsekwencji zagadnienie to wymaga nie tylko analizy prawnej, lecz przede wszystkim oceny skutków finansowych oraz uwzględnienia priorytetów polityki społecznej i transportowej państwa.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie planuje obecnie prac legislacyjnych zmierzających do rozszerzenia katalogu osób uprawnionych do ulg. Rolą resortu nauki nie jest bowiem rozstrzygnięcie o zasadności przyznawania uprawnień do ulgowych przejazdów

kolejnym grupom beneficjentów. Ewentualne zmiany wiązałyby się z koniecznością zapewnienia dodatkowych środków finansowych, w tym rekompensaty utraconych przychodów przewoźników, co pozostaje w kompetencji właściwych organów odpowiedzialnych za finanse publiczne. Decyzje w tym zakresie wymagają współdziałania kilku resortów, w szczególności właściwych do spraw transportu oraz finansów publicznych, i mają charakter systemowy oraz polityczny.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Andrzej Szeptycki
Podsekretarz Stanu
/ - podpisano cyfrowo/